

Joan Maragall

Maragalliana

Marta Pessarrodona

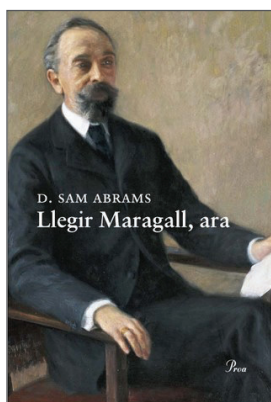
Una vegada més (i sort n'hi ha!) comprovem que Catalunya o, millor dit, la literatura catalana va a cop de premis i d'aniversaris. Gràcies a Joan Maragall, ha nascut una besonada commemorativa: tant el 2010 com el 2011 els considerem "anys Maragall", ja que l'any passat es van complir els cent cinquanta anys del seu naixement (1860) i, enguany, els cent de la seva mort (1911). Insisteixo, sort en tenim d'aquesta tendència. D'aquí els dos nous títols que acompanyen aquest article i, per més felicitat, la reedició (esperadíssima) d'*El meu don Joan Maragall* (1927), de Josep Pijoan, que és com la cirereta del pastís d'aniversari. Un pastís que ja seria del tot complet si s'hagués publicat una bona biografia de Maragall. Cal esperar, encara.

Abrams (guardonat amb el Premi Carles Rahola per l'estudi *Llegir Maragall*, ara) analitza un a un els cinc llibres de poesia que va deixar el poeta. L'assaig de Moreta, en canvi, s'explica, i molt bé, a través del seu subtítol: *Pensament i religió en Joan Maragall*. Així, Moreta estira molt del Maragall prosista, del pensador que es podia expressar des de la premsa, quan no el censuraven (recordem que Prat de la Riba no va permetre la publicació del seu famós article "La ciutat del perdó", 1909). Com ja he escrit en un altre lloc, el llibre d'Abrams sembla que formi part d'una col·lecció o sèrie, com ell mateix adverteix a la introducció. Però no és del tot així, ell és —i serà sempre, si continua per aquesta via— qui tria resseguir tota l'obra poètica maragalliana cronològicament i encarar-la, a vegades, amb altres autors catalans (Manent, per exemple; i pràcticament gens Verdager) o amb autors anglosaxons (de Yeats a Eliot passant per una variada gamma). Abrams no refusa el memorialisme, però s'hi detura poc. Tampoc no es detura gaire en el pensament maragallà que, en ocasions, discuteix. Abrams, per exemple, creu poc

en la influència dels *Herois* (1841) de Carlyle en Maragall, mentre que jo hi crec. De tota manera, sembla possible intuir que Abrams s'adreça al lector corrent, que pot ser l'estudiant, i li ofereix una obra que, per la seva disposició, pot fàcilment convertir-se en un manual. Un manual que, això no obstant, exigeix tenir al costat l'obra poètica maragalliana (aconsello la de Glòria Casals i Lluís Quintana, 2010) per poder donar-li la raó quan afirma, amb insistència, que Maragall és un poeta "modern". (No en teníem, i ara menys, cap dubte). Malauradament, no trobem dins del volum, com l'autor ens fa saber al prefaci: «les tres seccions d'"El comte Arnau" i els poemes que integren la sèrie que gira a l'entorn de la figura d'Haidé... que seran objecte d'una altra lectura i d'un nou llibre més endavant». Qui avisa... En canvi, trobem Haidé, i més, a Moreta: "Un amor entre l'absència i la presència", capítol III de la quarta part, on qüestiona la precarietat biogràfica en la, curiosament, reeditada obra de Maurici Serrahima (1938, 1966, 1981 i 1990: viure per veure!).

És fàcil suposar que tos dos autors, Abrams i Moreta, han confegit les seves obres de manera totalment independent l'un de l'altre. Nosaltres, com a lectors corrents (o especialitzats, no cal bandejar-ho) tenim l'avantatge que els podem aprofitar tots dos, i també tenir en compte un testimoni directe, Pijoan, que ens fa cobejar, insistim, una bona biografia de l'autor.

Moreta, que va fer la tesi doctoral sobre Maragall, adopta dos versos del poema maragallà "Dimecres de cendra" (dins de *Visions i cants*, 1900), subtitulat "A una noia" i d'alta heterodòxia (segons Abrams), per titular el seu estudi. Hi trobarem una cronologia maragalliana summament útil, a part de dos índexs imprescindibles —onomàstic i de textos maragallians citats dins l'obra—, a més d'una bibliografia extensa i impecable. Moreta, de

Llegir Maragall, ara

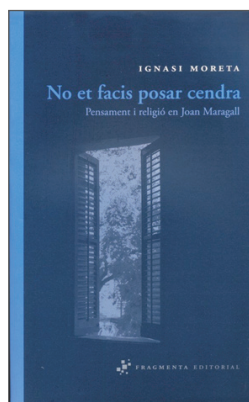
SAM ABRAMS

Ed. Proa - 480 pàgs.

XXXI Premi Carles Rahola d'assaig

24.50 € - Ref. 112078.1

NOU

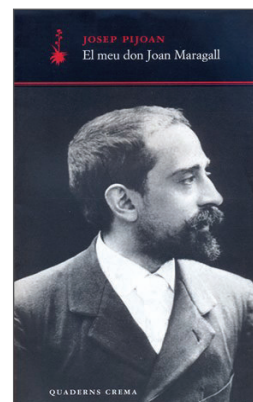
No et facis posar cendra

Pensament i religió en Joan Maragall

IGNASI MORETA

Fragmenta Editorial - 552 pàgs.

28.00 € - Ref. 111729.1

El meu don Joan Maragall

JOSEP PIJOAN

Ed. Quaderns Crema - 104 pàgs.

14.00 € - Ref. 111611.1

NOU

tall més acadèmic, sense deixar que les notes es mengin la pàgina, a les solapes del llibre ja insisteix en el fet que Maragall no va treballar amb les eines d'un teòleg i apunta que l'autor, a part de poeta, era "místic" (un mot clau, al nostre entendre). Certament, un místic i catòlic que podia enlluernar-se davant del pensament de Nietzsche, de qui en va ser l'introduïdor ibèric, sense poder preveure qui serien els admiradors nietzscheans dels anys vint i trenta del segle passat (els nazis). Com segurament tampoc no podia preveure el tomb que donarien els admiradors de Carlyle... Segons Borges, recolzant-se en Bertrand Russell i J. K. Chesterton, Carlyle era un "ur-nazi"! La "turba" maragalliana, tan ben estudiada per Moreta al capítol IV de la quarta part de l'obra —"Turba, poble,

individu"— no deu alguna cosa a Carlyle? En qualsevol cas, en una obra excel·lent, subratllàrem el capítol V de la tercera part de l'obra —"Enllà, amunt..."—, on tenim la impressió que llegim per primera vegada el famós "Excelsior" maragallià (tanca el llibre *Poesies*, 1895).

Curiosament, però, el contemporani de Maragall, Verdaguer, hi surt ben poc en aquests estudis, encara que hi té una mica més de presència a l'obra de Moreta. L'explicació la podem trobar en allò que va escriure Pijoan (un dels grans heterodoxos catalans, per cert) a final dels anys vint: «Fins aleshores el català literari havia estat el dialecte d'en Verdaguer, mentre que en Maragall, per les 'Poesies del festeig' i les 'Pirinenques', va convertir el parlar de Barcelona en la llengua poètica de

Catalunya». Una llengua que, anys més tard, un altre poeta trobaria "incerta": Gabriel Ferrater ("El núcleo de Maragall", 1953, dins *Sobre literatura*, 1979). El punt de vista de Ferrater inspira constants diatribes en Abrams i més esparses precisions en Moreta. De tota manera, ara tenim tots els elements a mà. I, de fet, allò que retreu Ferrater a l'assaig esmentat, citant a la vegada Riba, que Maragall els últims anys de la seva vida havia dit que ja no escriuria més poesia, troba, si no resposta, una falca, en els també esplèndids darrers capítols de l'obra de Moreta.

Acabant: gràcies al doble Any Maragall! Un autor que hem pogut llegir sempre però que, sens dubte, ara podrem llegir i rellegir millor ■

Rectificació

En relació a l'article *Guerra i poca pau* de la nostra col·laboradora Marta Pessarrodona, que vam publicar al darrer número de *Lletres* (46) ens veiem obligats a fer un aclariment per evitar que es pugui atribuir a l'autora un error que hem d'assumir des de la redacció. En l'encapçalament del citat article es feia referència a quatre obres de temàtica complementària (sobre les quals versaria l'article) i a la seva edició en els darrers anys, però quan es va compaginar la pàgina per a la seva publicació, només van aparèixer les referències de dos dels llibres, deixant en certa manera incompletes les indicacions que feia l'autora, per aquesta raó els oferim ara la referència de les quatre obres citades:

Josep Carner-Ribalta. *Memòries. De Balaguer a Nova York passant per Moscou i Prats de Molló*. Barcelona: Viena, 2009. Pròleg de Jordi Creus, 270 pàg.

Josep Irla Bosch. *Memòries d'un president a l'exili*. Barcelona: Viena, 2010. A cura de Jordi Gaitx Moltó, 237 pàg.

Miquel Mir i Mariano Santamaria. *El preu de la traïció. La Fai, Tarradellas i l'assassinat de 172 maristes*. Barcelona: Pòrtic, 2010. Pròleg de Josep M. Solé Sabaté, 257 pàg.

Mercè Morales Montoya. *La Generalitat de Josep Irla i l'exili polític català*. Barcelona: Base, 2008. Pròleg de Jaume Sobrequés Callicó, 1041 pàg.